

Ks. ANDRZEJ KOWALCZYK

PRZYCZYNY ZWIĘZŁOŚCI MATEUSZOWYCH OPOWIADAŃ O CUDACH

Wstęp

Słusznie podkreśla się, że opowiadania o cudach w Mt są nierozwinięte, schematyczne, bezbarwne i bezosobowe¹. Zwięzłość stylu tych opowiadań tłumaczy się często charakterystyczną jakoby dla Mateusza tendencją do skracania opowiadań² a także rodzajem literackim. O. H. Langkammer³ twierdzi, że w środowisku, w którym powstały Ewangelie, były już przynajmniej częściowo ustalone schematy opowiadań o cudach. Ks. R. Bartnicki w swojej książce *Przesłanie Ewangelii* pisze, że ewangeliści „posłużyli się formą literacką, która stosowana była w tamtych czasach przy opisywaniu cudownych wydarzeń”⁴. Podaje on też cztery elementy, jakie ta forma posiadała:

1. Wprowadzenie: przybycie cudotwórcy, wystąpienie potrzebującego pomocy lub jego reprezentanta, a czasem także przeciwników;
2. Ekspozycja: opis nieszczęścia z podkreśleniem jego rozmiarów, ewentualnie chęć wycofania się cudotwórcy, dyskusja;
3. Motyw centralny: działanie cudowne, obejmujące także przygotowanie i stwierdzenie cudu;

¹ J. Kudaszewicz, *Ewangelie synoptyczne*, w: *Wstęp do Nowego Testamentu*, red. F. Gryglewicz, Poznań-Warszawa 1969, s. 203.

² St. Gądecki, *Wstęp do Ewangelii synoptycznych*, Gniezno 1992, s. 63.

³ H. Langkammer, *Wprowadzenie do Ksiąg Nowego Testamentu*, Wrocław 1982, s. 26.

⁴ R. Bartnicki, *Przesłanie Ewangelii*, Warszawa 1996, s. 77.

4. Zakończenie: reakcja przeciwników, podziw/aklamacja świadków”⁵.

Wydaje mi się, że powyższe wyjaśnienia zwięzłości opowiadań o cudach w Mt nie są poparte silnymi argumentami. Hipotetyczna tendencja Mateusza do skracania opowiadań nie dotyka istoty problemu, ponieważ opowiadania w tak zwanej „tradycji synoptycznej”, z których mógł on ewentualnie korzystać, też charakteryzują się podobną zwięzłością. Tutaj należy dodać, że o ile opowiadania o cudach w Mt są często krótsze niż w Mk i Łk, to jednak mowy Jezusa ma on o wiele dłuższe. Czy wszyscy synoptycy zastosowali w opowiadaniach o cudach znane im w ówczesnej literaturze schematy? Dlaczego w takim razie nie zastosował ich w swojej Ewangelii czwarty ewangelista? W Ewangeliach mamy nie jeden sposób opowiadania o cudach, ale dwa: zwięzły w Ewangeliach synoptycznych i bardzo rozwinięty, pogłębiony psychologicznie w czwartej Ewangelii. Zresztą w samej Ewangelii Mateusza opisy cudów są bardzo zróżnicowane.

Celem tego artykułu jest wykazanie, że przyczyny zwięzłości stylu opowiadań o cudach w Mt należy szukać w typologii wyjścia, które przenika całe jego dzieło.

1. Struktura opowiadań o cudach w Mt i wspólne tematy z kolejnymi tekstami Pięcioksięgu oraz Księgi Jozuego

1) Uzdrowienie trędowatego Mt 8,1-4

a. Wstęp

Gdy zszedł z góry, postępowali za Nim wielkie tłumy. (8,1)

b. Prośba o cud

A oto zbliżył się trędowaty, upadł przed Nim i prosił Go... (8,2)

c.d. Odpowiedź Jezusa i dokonanie cudu

(Jezus) wyciągnął rękę, dotknął go i rzekł: „Chcę, bądź oczyszczony!” I natychmiast... (8,3)

⁵ Tamże.

e. Polecenie po uzdrowieniu

A Jezus rzekł do niego: „Uważaj, nie mów nikomu, ale idź, pokaż się kapłanowi i złóż ofiarę, którą przepisał Mojżesz na świadectwo dla nich”. (8,4)

Jezus nakazuje uzdrowionemu iść do kapłanów i wypełnić przepis o złożeniu ofiary przepisanej przez Mojżesza w przypadku uzdrowienia „na świadectwo”. W Wj 24,1-8 czytamy, że Mojżesz po otrzymaniu prawa ustawił 12 stel, nakazał złożyć ofiarę całopalną, oraz krwią pokropił lud. Pokropienie krwią było znakiem (świadectwem) przymierza. W obu tekstach mowa jest o ofierze, która ma znaczenie świadectwa.

2) Setnik z Kafarnaum Mt 8,5-13

a.b. Wstęp i prośba o cud

Gdy wszedł do Kafarnaum, zwrócił się do Niego setnik i prosił Go, mówiąc... (8,5-6)

c. Odpowiedź Jezusa

Rzekł mu Jezus: „Przyjdę i uzdrowię go”. (8,7)

a1. Dodatkowa prośba

Lecz setnik odpowiedział: „Panie, nie jestem godzien...” (8,8-9)

x. Słowa Jezusa

Gdy Jezus to usłyszał, zdziwił się i rzekł do tych, którzy szli za Nim: „Zaprawdę powiadam wam: U nikogo w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary. Lecz powiadam wam: Wielu przyjdzie ze Wschodu i Zachodu i zasiądą do stołu z Abrahamem...” (8,10-12)

d. Dokonanie cudu

Do setnika zaś Jezus rzekł: „Idź, niech ci się stanie...” (8,13)

Jezus mówi o uczcie w królestwie niebieskim. W Wj 24,9-11 mowa jest o uczcie przymierza, jaką spożyli Mojżesz, Aaron i siedemdziesięciu starszych Izraela na górze Horeb.

Wprowadzenie do schematu opowiadania nowych członów a1 i x ma właśnie na celu relację z Wj 24,9-11.

3) W domu Piotra. Liczne uzdrowienia Mt 8,14 -17

a. Wstęp.

Gdy Jezus przyszedł do domu Piotra, ujrzał jego teściową leżącą w gorączce. (8,14)

d. Dokonanie cudu

Ujął ją za rękę, a gorączka ją opuściła... (8,15)

a1. Wstęp do następnych cudów

Z nastaniem wieczora przyprowadzono Mu wielu opętanych.

d1. Dokonanie cudów

On słowem wypędził złe duchy i wszystkich chorych uzdrowił. (8,16)

f. Komentarz ewangelisty

Tak oto spełniło się słowo proroka Izajasza:

*„On wziął na siebie nasze słabości
i nosił nasze choroby”. (8,17)*

4) Uciszenie burzy Mt 8,23-27

a. Wstęp

Gdy wszedł do łodzi, poszli za Nim Jego uczniowie. Nagle zerwała się gwałtowna burza na jeziorze... (8,23-24)

b. Prośba o cud

*Wtedy przystąpili do Niego i obudzili Go mówiąc: "Panie, ratuj, gi-
niemy!" (8,25)*

c. Odpowiedź Jezusa

A On im rzekł: "Czemu bająliwi jesteście, malej wiary?"

d. Dokonanie cudu

*Potem wstał, rozkazał wicherowi i jezioru, i nastąpiła głęboka cisza.
(8,26)*

g. Reakcja ludzi

A ludzie pytali zdumieni: „Kimże On jest, że nawet wichry i jezioro są Mu posłuszne?” (8,27)

Uciszenie burzy wywołało zdumienie ludzi. W Wj 34,10 Bóg zapowiada: (...) i uczynię cuda, jakich nie było na całej ziemi (...) i ujrzy cały lud, wśród którego przebywasz, że dzieła Pana, które Ja uczynię z tobą, są straszne.

5) Dwaj opętani Mt 8,28-34

a. Wstęp

Gdy przybył na drugi brzeg do kraju Gadareńczyków...

b. Prośba

Złe duchy prosiły Go: „Jeżeli nas wyrzucasz, to poślij nas w tę trzodę swiń!” (8,31)

c. Odpowiedź Jezusa

Rzekł do nich: „Idźcie!”

d. Dokonanie cudu

Wyszły więc i weszły w świnię. I naraz cała trzoda ruszyła pędem po urwistym zboczu do jeziora i zginęła w falach.

g. Reakcja ludzi

Pasterze zaś uciekli i przyszedłszy do miasta rozpowiedzieli wszystko, a także zdarzenie z opętanymi. Wtedy całe miasto wyszło na spotkanie Jezusa; a gdy Go ujrzeli, prosili, żeby odszedł z ich granic. (8,33)

Wypędzenie złych duchów i zagłada trzody przeraża pasterzy. O przerażających cudach mówi Bóg w tekście już wyżej cytowanym: w Wj 34,10.

6) Uzdrawienie paralityka Mt 9,1-8

a. Wstęp

On wsiadł do łodzi, przeprowił się z powrotem i przyszedł do swego miasta. I oto przynieśli Mu paralityka leżącego na łożu. (9,1)

c. Odpowiedź Jezusa

Jezus, widząc ich wiarę, rzekł do paralityka: „Ufaj, synu! Odpuszczają ci się twoje grzechy”.

xx. Reakcja niewierzących

Na to pomyśleli sobie niektórzy z uczonych w Piśmie: On bluźni.

x. Słowa Jezusa

A Jezus, znając ich myśli, rzekł: „Dlaczego złe myśli nurtują w waszych sercach? Cóż bowiem jest łatwiej powiedzieć: Odpuszczają się twoje grzechy, czy też powiedzieć: Wstań i chodź!”

d. Dokonanie cudu

Otóż żebyście wiedzieli, iż Syn Człowieczy ma na ziemi władzę odpuszczania grzechów - rzekł do paralityka: „Wstań, weź swoje łoże i idź do domu!” On wstał i poszedł do domu.

g. Reakcja ludzi

A tłumy ogarnął lęk na ten widok, i wielbiły Boga, który takiej mocy udzielił ludziom.

O przerażających dziełach Bożych czytamy we wspomnianym już tekście Wj 34,10.

7) Córka Jaira i kobieta cierpiąca na krwotok Mt 9,18-26**a.b. Wstęp i prośba o cud**

Gdy to mówił do nich, pewien zwierzchnik (synagogi) przyszedł do Niego i oddając pokłon prosił: „Panie, moja córka dopiero co zmarła, lecz przyjdź i włóż na nią rękę, a żyć będzie”.

c. Odpowiedź Jezusa

Jezus wstał i wraz z uczniami poszedł.

a1. Drugi wstęp

Wtem jakaś kobieta, która dwanaście lat cierpiała na krwotok, podeszła z tyłu i dotknęła się frędzli Jego płaszcza. Bo sobie mówiła: Żebym się choć frędzli Jego płaszcza dotknęła, a będę zdrowa.

c.d. Odpowiedź Jezusa i dokonanie cudu

Jezus obrócił się, i widząc ją, rzekł: „Ufaj, córko! Twoja wiara cię ocaliła”. I od tej chwili kobieta była zdrowa.

a2. Rozwinięcie wstępu

Gdy Jezus przyszedł do domu zwierzchnika i zobaczył fletnistów oraz tłum zgietkliwy, rzekł: „Usuńcie się, bo dziewczynka nie umarła, tylko śpi”.

xx. Reakcja niewierzących

A oni wyśmiewali Go.

d. Dokonanie cudu

Skoro jednak usunięto tłum, wszedł i ujął ją za rękę, a dziewczynka wstała.

h. Zakończenie

Wiść o tym rozeszła się po całej tamtejszej okolicy (eis holēn tēn gēn ekeinēn).

Jezus wskrzesił dziewczynkę i wiść o tym rozeszła się po okolicy. O wielkich cudach mowa jest we wspomnianym już tekście Wj 34,10.

8) Uzdrawienie dwóch niewidomych Mt 9,27 -31**a.b. Wstęp i prośba o cud**

Gdy Jezus odchodził stamtąd, szli za Nim dwaj niewidomi, którzy wołali głośno: „Ulutuj się nad nami, Synu Dawida!”

c. Odpowiedź Jezusa

Gdy wszedł do domu, niewidomi przystąpili do Niego, a Jezus ich za-pytał: „Wierzycie, że mogę to uczynić?”

b1. Ponowna prośba o cud

Oni odpowiedzieli Mu: „Tak, Panie!”

d. Dokonanie cudu

Wtedy dotknął ich oczu, mówiąc: „Według wiary waszej niech się wam stanie!” I otworzyły się ich oczy.

e. Polecenie po uzdrowieniu

a Jezus surowo im przykazał: „Uważajcie, niech się nikt o tym nie dowie!”

h. Zakończenie

Oni jednak, skoro tylko wyszli, roznieśli wieść o Nim po całej tamtejszej okolicy (en holē tē gē ekeinē).

O dokonanych przez Jezusa cudzie opowiadano w całej okolicy. O wielkich cudach mowa jest we wspomnianym już tekście Wj 34,10.

9) Uzdrowienie opętanego i chorych Mt 9,32-34

a. Wstęp

Gdy ci wychodzili, oto przyprowadzono Mu niemowę opętanego.

d. Dokonanie cudu

Po wyrzuceniu złego ducha niemy odzyskał mowę,

g. Reakcja ludzi

a tłumy pełne podziwu wołały: „Jeszcze się nigdy nic podobnego nie pojawiło w Izraelu!”

xx. Reakcja niewierzących

Lecz faryzeusze mówili: „Wyrzuca złe duchy mocą ich przywódcy”.

Tłumy są pełne podziwu dla Jezusa. Bóg zapowiada wielkie cuda w Wj 34,10.

10) Uzdrowienie w szabat Mt 12,9-14

a. Wstęp

Idąc stamtąd, wszedł do ich synagogi. A (był tam) człowiek, który miał uschlą rękę. Zapytali Go, by móc Go oskarżyć: „Czy wolno uzdrawiać w szabat?” Lecz On im odpowiedział: „Kto z was, jeśli ma jedną owcę, i jeżeli mu ta w dół wpadnie w szabat, nie chwyci i nie wyciągnie jej?”

d. Dokonanie cudu

Wtedy rzekł do owego człowieka: „Wyciągnij rękę!” Wyciągnął i stała się znów tak zdrowa jak druga.

xx. Reakcja niewierzących

Faryzeusze zaś wyszli i odbyli naradę przeciw Niemu, w jaki sposób Go zgładzić.

Pierwsza wzmianka o spiskowaniu faryzeuszów przeciwko Jezusowi. W Lb 16 czytamy o buncie Koracha przeciwko Mojżeszowi.

11) Uzdrawienie opętanego i grzech przeciwko Duchowi Świętemu Mt 12,22-37**a. Wstęp**

Wówczas przyprowadzono Mu opętanego, który był niewidomy i niemy.

d. Dokonanie cudu

Uzdrowił go, tak że niemy mógł mówić i widzieć.

g. Reakcja ludzi

A wszystkie tłumy pełne były podziwu i mówiły: „Czyż nie jest to Syn Dawida?”

xx. Reakcja niewierzących

Lecz faryzeusze słysząc to mówili: „On tylko przez Belzebuba, władcę złych duchów, wyrzuca złe duchy”.

Druga wzmianka o wrogiej postawie faryzeuszów przeciwko Jezusowi. Tym razem faryzeusze przypisują Jezusowi współdziałanie ze złym duchem. Jezus z kolei zarzuca faryzeuszom popełnienie bluźnierstwa. We wspomnianym opowiadaniu o buncie Koracha Mojżesz obwinia swoich przeciwników o bluźnierstwo; por. Lb 16,30 „wówczas poznacie, że ludzie ci bluźnili przeciwko Panu”.

12) Pierwsze rozmnożenie chleba Mt 14,13-21

a. Wstęp

Gdy Jezus to usłyszał, oddalił się stamtąd w łodzi na miejsce pustynne, osobno. Lecz tłumy zwiedziały się o tym i z miast poszły za Nim pieszo. Gdy wysiadł, ujrzał wielki tłum.

d. Dokonanie cudu

Zlitował się nad nimi i uzdrowił ich chorych.

a1.y. Drugi wstęp i słowa apostołów

A gdy nastał wieczór, przystąpili do niego uczniowie i rzekli...

c. Odpowiedź Jezusa

Lecz Jezus im odpowiedział: „Nie potrzebują odchodzić; wy dajcie im jeść!”

y1. Drugie słowa apostołów

Odpowiedzieli Mu: „Nie mamy tu nic prócz pięciu chlebów i dwóch ryb”.

c1. Druga odpowiedź Jezusa

On rzekł: „Przynieście mi je tutaj!”

d1. Drugie dokonanie cudu

Kazał tłumom usiąść na trawie, następnie wzięwszy pięć chlebów i dwie ryby, spjrzał w niebo, odmówił błogosławieństwo i połamawszy chleby dał je uczniom, uczniowie zaś tłumom.

f. Komentarz ewangelisty

Jedli wszyscy do sytości, i zebrano z tego, co pozostało, dwanaście pełnych koszy ułomków. Tych zaś, którzy jedli, było około pięciu tysięcy mężczyzn, nie licząc kobiet i dzieci.

Jezus cudownie karmi ludzi na pustyni. Mojżesz przypomina Izraelitom cudowną mannę: Pwt 8,3 „żywił cię manna”.

13) Jezus chodzi po jeziorze Mt 14,22-33

a. Wstęp

Zaraz też przynaglił uczniów, żeby wsiedli do łodzi i wyprzedzili Go na drugi brzeg, zanim odprawi tłumy. Gdy to uczynił, wyszedł sam jeden na górę, aby się modlić. Wieczór zapadł a On sam tam przebywał. Łódź zaś była już sporo stadiów oddalona od brzegu, miotana falami, bo wiatr był przeciwny.

d. Dokonanie cudu

Lecz o czwartej straży nocnej przyszedł do nich, krocząc po jeziorze.

zz. Reakcja apostołów

Ucniowie zobaczywszy Go kroczącego po jeziorze, zlékli się myśląc, że to zjawą, i ze strachu krzyknęli.

x. Słowa Jezusa

Jezus zaraz przemówił do nich: „Odwagi! Ja jestem, nie bójcie się!”

zz1. Druga reakcja apostołów

Na to odezwał się Piotr: „Panie, jeśli to Ty jesteś, każ mi przyść do siebie po wodzie!”

x1. Słowa Jezusa

A On rzekł: „Przyjdź!”

d2. Dokonanie cudu

Piotr wyszedł z łodzi, i krocząc po wodzie, przyszedł do Jezusa. Lecz na widok silnego wiatru uląkł się i gdy zaczął tonąć, krzyknął: „Panie, ratuj mnie!” Jezus natychmiast wyciągnął rękę i chwycił go mówiąc: „Czemu zwątpiłeś, mątej wiary?” Gdy wsiedli do łodzi, wiatr się uciszył.

zz2. Reakcja apostołów

Ci zaś, którzy byli w łodzi, upadli przed Nim mówiąc: „Prawdziwie jesteś Synem Bożym”.

Jezus chodzi po wodzie. Cud ten każe apostołom uznać w Jezusie Syna Bożego. Mojżesz w kontekście przejścia przez Jordan zapowiada, że Bóg będzie kroczył przed Izraelem; por. Pwt 9,3.

14) Uzdrawienia w Genezaret Mt 14,34-36

a. Wstęp

Gdy się przeprawili, przyszedli do ziemi Genezaret. Ludzie miejscowi, poznaawszy Go, rozestali (posłańców) po całej tamtejszej okolicy, znieśli do Niego wszystkich chorych i prosili, żeby przynajmniej frędzli Jego płaszcza mogli się dotknąć;

d. Dokonanie cudu

a wszyscy, którzy się Go dotknęli, zostali uzdrowieni.

15) Wiara kobiety kananejskiej Mt 15,21-28

a. Wstęp

Potem Jezus odszedł stamtąd i podążył w strony Tyru i Sydonu.

b. Prośba o cud

A oto kobieta kananejska, wyszedłszy z tamtych okolic, wołała: „Ulituj się nade mną, Panie, Synu Dawida! Moja córka jest ciężko dręczona przez złego ducha”. Lecz On nie odezwał się do niej ani słowem.

y. Słowa apostołów

Na to podeszli Jego uczniowie i prosili Go: „Odpraw ją, bo krzyczy za nami”.

x. Słowa Jezusa

Lecz On odpowiedział: „Jestem posłany tylko do owiec, które poginęły z domu Izraela”.

b. Prośba o cud

A ona przyszła, upadła przed Nim i prosiła: „Panie, dopomóż mi!”

c. Odpowiedź Jezusa

On jednak odparł: „Niedobrze jest zabrać chleb dzieciom a rzucić psom”.

b1. Prośba o cud

A ona odrzekła: „Tak, Panie, lecz i szczenięta jedzą z okruszyn, które spadają ze stołu ich panów”.

c1. Odpowiedź Jezusa

Wtedy Jezus jej odpowiedział: „O niewiasto, wielka jest twoja wiara;

d. Dokonanie cudu

niech ci się stanie, jak chcesz”. *Od tej chwili jej córka była zdrowa.*

Jezus okazuje miłosierdzie kobiecie kananejskiej. W Pwt 10,18-19 jest mowa o tym, że Bóg miłuje również cudzoziemców: „On wymierza sprawiedliwość sierotom i wdowom, miłuje cudzoziemca”.

16) Uzdrawienia nad jeziorem Mt 15,29 -31**a. Wstęp**

Stamtąd podążył Jezus dalej i przyszedł nad Jezioro Galilejskie. Wszedł na górę i tam siedział. I przyszły do Niego wielkie tłumy, mając z sobą chromych, ułomnych, niewidomych, niemych i wielu innych, i położyli ich u nóg Jego,

d. Dokonanie cudu

a On ich uzdrowił.

g. Reakcja ludzi

Tłumy zdumiewały się widząc, że niemi mówią, ułomni są zdrowi, chromi chodzą niewidomi widzą. I wielbiły Boga Izraela.

Tłumy widzą cuda Jezusa, zdumiewają się i wielbią Boga. W Pwt 10,21-11,7 Mojżesz przypomina Izraelitom cuda, które widzieli w czasie wyjścia z Egiptu oraz na pustyni, i wzywa lud do służenia Bogu, który jest jego chwałą (por. Pwt 10,21).

17) Drugie rozmnożenie chleba Mt 15,32-39**a. Wstęp**

Lecz Jezus przywołał swoich uczniów i rzekł: „Żał mi tego tłumu! Już trzy dni trwają przy Mnie, a nie mają co jeść. Nie chcę ich puścić zgłodniałych, żeby kto nie zasnął w drodze”.

y. Słowa apostołów

Na to rzekli Mu uczniowie: „Skąd tu na pustkowiu weźmiemy tyle chleba, żeby nakarmić takie mnóstwo?”

x. Słowa Jezusa

Jezus zapytał ich: „Ile macie chlebów?”

y1. Słowa apostołów

Odpowiedzieli: „Siedem i pięć rybek”.

d. Dokonanie cudu

Polecił ludowi usiąść na ziemi; wziął siedem chlebów i ryby, i odmówiwszy dziękczynienie, połamał, dawał uczniom, uczniowie zaś tłumom.

f. Komentarz ewangelisty

Jedli wszyscy do sytości, a pozostałych ułamków zebrano jeszcze siedem pełnych koszów. Tych zaś, którzy jedli, było cztery tysiące mężczyzn, nie licząc kobiet i dzieci.

h. Zakończenie

Potem odprawił tłumy, wsiadł do łodzi i przybył w granice Magedan.

Jezus cudownie karmi lud na pustyni. W wymienionym już tekście Pwt 10,21-11,7 Mojżesz przypomina cuda Boga na pustyni (ale manna nie jest wspomniana).

18) Przemienienie Jezusa Mt 17,1-8**a. Wstęp**

Po sześciu dniach Jezus wziął ze sobą Piotra, Jakuba i Jana i zaprowadził ich na górę wysoką, osobno.

d. Dokonanie cudu

Tam przemienił się wobec nich.

zz. Reakcja apostołów

Wtedy Piotr rzekł do Jezusa: „Panie, dobrze, że tu jesteśmy; jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”.

d1. Dokonanie cudu

Gdy on jeszcze mówił, oto obłok świetlany osłonił ich, a z obłoku odezwał się głos: „To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie, Jego słuchajcie!”

zzł. Reakcja apostołów

Uczniowie, słysząc to, upadli na twarz i bardzo się złąkli.

x. Słowa Jezusa

A Jezus zbliżył się do nich, dotknął ich i rzekł: „Wstańcie, nie lękajcie się!”

h. Zakończenie

Gdy podnieśli oczy, nikogo nie widzieli, tylko samego Jezusa.

Jezus objawia trzem apostołom swoją ukrywaną przed ludźmi chwałę. Bóg przez Mojżesza zapowiada: „skryję przed nimi swe oblicze” (Pwt 31,17).

19) Uzdrawienie epileptyka Mt 17,14 -21

a b. Wstęp i prośba o cud

Gdy przyszli do tłumu, podszedł do Niego pewien człowiek i padając przed Nim na kolana, prosił: „Panie, zlituj się nad moim synem! Jest epileptykiem i bardzo cierpi; bo często wpada w ogień, a często w wodę. Przeprowadziłem go do Twoich uczniów, lecz nie mogli go uzdrowić”.

c. Odpowiedź Jezusa

Na to Jezus odrzekł: „O, plemię niewierne i przewrotne! Jak długo jeszcze mam być z wami; jak długo mam was cierpieć? Przeprowadźcie mi go tutaj!”

d. Dokonanie cudu

Jezus rozkazał mu surowo, i zły duch opuścił go. Od owej pory chłopiec odzyskał zdrowie.

y. Słowa apostołów

Wtedy uczniowie zbliżyli się do Jezusa na osobności i pytali: „Dlaczego my nie mogliśmy go wypędzić?”

x. Słowa Jezusa

On zaś im rzekł: „Z powodu małej wiary waszej. Bo zaprawdę powiadam wam: Jeśli będziecie mieć wiarę jak ziarno gorczycy, powiecie tej górze: «Przesuń się stąd tam!», a przesunie się. I nic niemożliwego nie będzie dla was”.

20) Niewidomi pod Jerychem Mt 20,29 -34

a. Wstęp

Gdy wychodzili z Jerycha, towarzyszył Mu wielki tłum.

b. Prośba o cud

A oto dwaj niewidomi, którzy siedzieli przy drodze, słysząc, że Jezus przechodzi, zaczęli wołać: „Panie, ulituj się nad nami, Synu Dawida!” Tłum nastawał na nich, żeby umilkli; lecz oni jeszcze głośniejszym głosem wołali: „Panie, ulituj się nad nami, Synu Dawida!”

c. Odpowiedź Jezusa

Jezus przystanął, kazał ich przywołać i zapytał: „Cóż chcecie, żebym wam uczynił?”

b1. Prośba o cud

Odpowiedzieli Mu: „Panie, żeby się oczy nasze otworzyły”.

d. Dokonanie cudu

Jezus więc zdjęty litością dotknął ich oczy, a natychmiast przejrżeli i poszli za Nim.

Niewidomi uzdrowieni poszli za Jezusem. W księdze Jozuego przełożeni mówią do ludu, który za arką przymierza ma przejść przez Jordan: „Tak więc pozncie drogę, którą macie iść” (Joz 3,4).

21) Uzdrawienia w świątyni Mt 21,14-17

c. Dokonanie cudu

W świątyni podeszli do Niego niewidomi i chromi, i uzdrowił ich.

xx. Reakcja niewierzących

Lecz arcykapłani i uczeni w Piśmie - widząc cuda, które uczynił, i dzieci wołające w świątyni...

x. Słowa Jezusa

A Jezus im odpowiedział...

h. Zakończenie

Z tym ich zostawił...

22) Nieurodzajne drzewo figowe Mt 21,18 -22

a. Wstęp

Wracając rano do miasta, odczuł głód. A widząc drzewo figowe...

d. Dokonanie cudu

*I rzekł do niego: „Niechże już nigdy nie rodzi się z ciebie owoc!”
I drzewo figowe natychmiast uschło.*

y. Słowa apostołów

A uczniowie, widząc to, pytali ze zdumieniem: „Jak mogło drzewo figowe tak od razu uschnąć?”

x. Słowa Jezusa

Jezus im odpowiedział...

Jezus rzuca klątwę na drzewo, które symbolizuje Izraela. Jozue rzuca klątwę na każdego, kto by chciał odbudować Jerycho; por. Joz 6,26.

2. Wnioski z analizy struktury

Z analizy struktury opowiadań o cudach wynika, że występują w nich – ale nie w każdym przypadku - następujące elementy strukturalne: a.Wstęp; a1. Drugi wstęp; a2. Rozwinięcie wstępu; b. Prośba o cud; b1. Dodatkowa prośba; c. Odpowiedź Jezusa; c1. Druga odpowiedź Jezusa; d. Dokonanie cudu; d1. Dokonanie drugiego cudu; x. Słowa Jezusa; x1. Drugie słowa Jezusa; e. Polecenie po uzdrowieniu; f. Komentarz ewangelisty; g. Reakcja ludzi; h. Zakończenie; xx. Reakcja niewierzących; y. Słowa apostołów; y1. Drugie słowa apostołów; zz. Reakcja apostołów; zz1. Druga reakcja apostołów; zz2. Trzecia reakcja apostołów.

A zatem elementów tych jest dwadzieścia. Niektóre z nich z konieczności powtarzają się częściej, jak np. wstęp, prośba o cud, dokonanie cudu. Jednak w żadnym opowiadaniu nie powtarzają się te same elementy. Nie ma jakiegos ścisłego schematu opowiadania. Nawet dwa opowiadania o rozmnożeniu chleba posiadają nieco inne struktury.

Czego nie ma w opowiadaniach o cudach? Nie ma tła historycznego oraz nie ma psychologicznego pogłębienia bohaterów. Niekiedy Mateusz pisze o lęku względnie radości świadków, ale nie pisze na temat przeżyć uzdrowionych. Pod tym względem Mateusz upadabnia się do opowiadań o cudach znajdujących się w Pięcioksięgu.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że opowiadanie o cudownym wydarzeniu lub komentarz do niego w Mt w jakimś sensie odpowiada w przeważającej liczbie przypadków kolejnemu cudownemu wydarzeniu, albo tekstowi mówiącemu o cudach w Pięcioksięgu lub księdze Jozuego. W kilku przypadkach więcej niż jedno opowiadanie cudowne w Mt odpowiada jednemu tekstowi o cudach w Pięcioksięgu. A tylko w czterech przypadkach na dwadzieścia dwa opowiadanie cudowne w Mt nie odpowiada żadnemu cudowi lub tekstowi o cudach w Pięcioksięgu lub księdze Jozuego. Oto relacje Mateuszowych opowiadań o cudach z Pięcioksięgiem i księgą Jozuego:

- 1) Mt 8,1-4 - Wj 24,1-8
- 2) Mt 8,5-13 - Wj 24,9-11
- 3) Mt 8,14-17 - -
- 4) Mt 8,23-27 - Wj 34,10
- 5) Mt 8,28-34 - Wj 34,10
- 6) Mt 9,1-8 - Wj 34,10
- 7) Mt 9,18-26 - Wj 34,10
- 8) Mt 9,27-31 - Wj 34,10
- 9) Mt 9,32-34 - Wj 34,10
- 10) Mt 12,9-14 - Lb 16
- 11) Mt 12,22-37 - Lb 16,30
- 12) Mt 14,13-21 - Pwt 8,3
- 13) Mt 14,22-33 - Pwt 9,3
- 14) Mt 14,34-36 - -
- 15) Mt 15,21-28 - Pwt 10,18-19
- 16) Mt 15,29-31 - Pwt 10,21-11,7
- 17) Mt 15,32-39 - Pwt 10,21-11,7
- 18) Mt 17,1-8 - Pwt 31,17
- 19) Mt 17,14-21 - -
- 20) Mt 20,29-34 - Joz 3,4
- 21) Mt 21,14-17 - -
- 22) Mt 21,18-22 - Joz 6,26

Zakończenie

Wbrew przyjętej opinii o schematyczności opowiadań o cudach należy podkreślić, że są one zadziwiająco zróżnicowane pod względem struktury – biorąc pod uwagę ich zwięzłość i niewielką liczbę słów. Można powiedzieć, że Mateusz bardzo uważał, aby nie powtórzyć schematu istniejącego już opowiadania. Odkrycie połączeń tematycznych opowiadań o cudach w Mt z tematem cudów w kolejnych tekstach w Pięcioksięgu

i Księdze Jozuego wskazuje na to, że ewangelista redagował swoje opowiadania w relacji do wspomnianych tekstów. Tak duża liczba tych połączeń świadczy, że nie mogą być przypadkiem. Mateusz zamieszczając w swojej Ewangelii jakiś cud stara się zasugerować, że jest on wypełnieniem zapowiedzi znaków i cudów danych przez Boga Mojżeszowi względnie, że znak i cud, który miał miejsce w czasie wyjścia oraz w czasie podboju ziemi obiecanej, spełnił się w czasie działalności Jezusa. Według koncepcji Mateusza działalność Jezusa jest nowym wyjściem i nowym podbojem ziemi obiecanej⁶, a zatem to, co miało miejsce w czasach Mojżesza i Jozuego powinno powtórzyć się – i rzeczywiście w jakimś sensie się powtórzyło – w czasach Jezusa. Mateusz nie opisuje cudów Jezusa szczegółowo, nie pogłębia psychologicznie występujących w nich osób, nie przykłada wagi do okoliczności; dla niego ważne jest tylko spełnienie się zapowiedzi, podobieństwo wydarzeń. W opisie swoim zamieszcza on tylko to, co wskazuje na relację z wyjściem i podbojem ziemi obiecanej. Opowiadanie rozbudowane, barwne, byłoby piękniejsze, ale byłoby mniej przydatne dla celów typologii, mogło by zacierać cechy typologiczne. A zatem zwiężłość Mateuszowych opowiadań o cudach, którą później naśladowali Marek i Łukasz, nie wynika z przyjętych, znanych w ówczesnej literaturze schematów, ale z typologii wyjścia i podboju ziemi obiecanej.

Summary

It is emphasized that the narratives of miracles in Matt are very sober and schematic and this fact is usually explained by a literary genre. It is claimed that Matthew used the scheme of miracle's narratives known in his time. But it does not me convince. We know that the accounts of Jesus' miracles in Gospel of John are of other literary form: they are developed and psychologically deep. Furthermore it is not truth that the narratives in Matt are schematic. With the help of detailed analysis of all Matthew's narratives of miracles I try to define the elements of these narratives. It turned out that there are twenty elements in these narratives – obviously not all in each of them. So it is hurt to speak of some scheme used by Matthew. I also have looked links or similarities between these narratives and the miracle narratives in the Pentateuch and the Book of Joshua. I have found such the links in 18 cases on 22. It is important that aforementioned similarities are found in the same order in Matt and in

⁶ Por. A. Kowalczyk, *Rodzaj literacki Ewangelii Mateusza*, „*Studia Theologica Varsaviensia*”, 1996, 1, s. 115-153.

Pentateuch and Book of Joshua. It not be an coincidence. It should be affirmed that Matthew placed the miracle narratives in his Gospel in relation to the similar miracle's narratives in the Pentateuch and the Book of Joshua. It is linked to Moses and Joshua typology that characterizes all his Gospel. According to him Jesus is a new Moses a new Joshua and His miracles should be similar to the miracles of them, or should be fulfilled the prophecies of the miracles. The accounts of the miracles in Matt are sober because the evangelist wants the reader to concentrate on these elements that link the Gospel's narrative to the narrative in the Pentateuch and the Book of Joshua. The narrative developed would blackout the typological sense of the miracle. Then the very reason of the soberness of Matthew's accounts is not literary genre but Moses and Joshua typology.